

Národní hrdost není přežitek

28.4.2025 - Zdeněk Ertl | Subjekt neuveden

Ve stínu evropských debat o nacionalismu a vlastenectví se i česká společnost znovu ptá, co vlastně znamená mít rád svou zemi a kde je hranice mezi zdravým patriotismem a ideologií minulosti. Je čas zahájit otevřenou diskusi o významu národní identity v současném Česku.

Zatímco západní Evropa se dlouhodobě potýká s diskreditací pojmů jako „národ“ nebo „vlast“, v českém prostředí je vztah k patriotismu stále poněkud rozpolcený. Historické zkušenosti s nacistickou i komunistickou diktaturou vedly k opatrnosti vůči všemu, co jen vzdáleně připomíná politizaci národních symbolů. Přesto však národní identita zůstává důležitou součástí českého veřejného prostoru – ať už v podobě každoročních oslav státních svátků, vzpomínek na Masaryka, či ve vlnách solidarity během krizí, jako byla pandemie nebo povodně.

Češi si tradičně dávají pozor na „velká slova“ a často se vysmívají okázalým projevům vlastenectví. Je to jednak důsledek historie, jednak výraz určité občanské skepse a typického humoru. Nicméně pod povrchem zůstává hlubší touha po národní soudržnosti – což se ukazuje například v hrdosti na úspěchy českých sportovců, vědců, umělců i v citlivosti na otázky státní suverenity.

Česká republika je zemí, kde je národní hrdost nejsilněji a nejotevřeněji prožívána právě prostřednictvím sportu. V okamžicích, kdy čeští hokejisté, fotbalisté, tenisté či atleti dosahují světových úspěchů, mizí tradiční česká skepse a společnost se spontánně sjednocuje v projevování pozitivních emocí. Hokejové zlato z Nagana v roce 1998, slavná vítězství na mistrovstvích světa, olympijské medaile nebo grandslamové triumfy tenistek a tenistů nejsou jen sportovními událostmi – stávají se symbolem toho, že i malý národ může obstát na světové scéně a být na sebe právem hrdý.

Tyto okamžiky dokážou překlenout politické, generační či regionální rozdíly a nabídnout prožitek společné identity, kterou v každodenní realitě často trýští spory a rozdělenost. Ne náhodou je právě sport často jednou z mála oblastí, kde se veřejný prostor spontánně zaplňuje národními vlajkami a kde je česká hymna přijímána bez ironie i s dojetím. Právě ve sportu se tak ukazuje, že zdravý patriotismus není přežitek ani hrozba, ale přirozená součást života moderní společnosti.

V české debatě je slovo „nacionalismus“ stále spojeno především s negativními konotacemi, ať už kvůli meziválečné zkušenosti, nebo nacionalistické rétorice některých politiků po roce 1989. Přesto však narůstá pocit, že opatrné, ale sebevědomé hájení národních zájmů není totéž, co xenofobie. Otevírá se otázka, zda není na čase více důvěřovat demokratické společnosti a méně se obávat, že každý projev národní hrdosti musí automaticky vést k uzavřenosti či extremismu.

Česká republika patří mezi země, které si svou státnost musely opakovaně vybojovat a hájit, ať už proti cizím mocnostem, nebo v rámci evropského kontextu. Diskuse o postavení Česka v Evropské unii, spory kolem migračních kvót či energetické politiky, stejně jako otázky suverenity, ukazují, že potřeba hájit své národní zájmy je aktuální i dnes. Moderní vlastenectví však musí stavět na občanské odpovědnosti, respektu k demokratickým institucím a otevřenosti vůči světu – nikoli na vymezování se vůči jiným národům.

Rehabilitace vlastenectví v Česku neznamena návrat do minulosti, ale novou diskusi o tom, co spojuje českou společnost v době globálních krizí a nejistot. Potřeba zdravé národní identity je patrná zejména mezi mladší generací, která hledá nové formy sounáležitosti a smyslu pro veřejné dění. Pokud má být české vlastenectví věrohodné a moderní, musí být sebevědomé, ale ne výlučné – hrdé, ale otevřené.

Pokud dnes mluvíme o potřebě posílit českou národní identitu v globalizovaném světě, je právě sport jedním z nejlepších vzorů, odkud čerpat inspiraci. Zdravá pýcha na úspěchy, respekt k soupeři, schopnost přijmout prohru a znovu bojovat – to jsou rysy, které potřebujeme nejen na stadionech, ale i ve veřejném životě.

Ve sportu se nejlépe ukazuje, že láska k vlastní zemi je každodenní úsilí a odpovědnost. Reprezentovat znamená být vzorem – nejen na hřišti, ale i v životě.

Sport je dnes v České republice nejsilnějším a nejdůvěryhodnějším zdrojem moderního vlastenectví. Právě v arénách, tělocvičnách, klubech i u televizních obrazovek se rodí okamžiky, které dávají národní identitě skutečný smysl. Pokud má být vlastenectví silou pro budoucnost, měli bychom mu naslouchat právě tam, kde je nejupřímnější – tedy ve sportu. Ať už slavíme úspěchy nebo překonáváme porážky, společně tvoříme příběh, na který můžeme být hrdí.